

Den sidste Sag paa Dagsordenen var:

Anden Behandling af Forslag til Lov om Valg til Rigsdagen m. v.

(Første Behandling findes i Tidenden Sp. 524; Udvalgets Betænkning findes i Tillæg B. Sp. 531).

Uden for Betænkningen var der ikke stillet Ændringsforslag.

Lovforslagets Paragraffer, de stillede Ændringsforslag samt Spørgsmaalet om Lovforslagets Overgang til tredje Behandling sattes til Forhandling under eet.

Ordføreren (Holger Eriksen): Udvalget er ikke blevet enigt, hvad jeg beklager, da der efter min Opfattelse, bortset fra det principielle, der knytter sig til Grundloven, ikke har været dybtgaaende Uoverensstemmelser. Det er da ogsaa en Kendsgerning, at der kun foreligger de Ændringsforslag, som Udvalgets Flertal, det vil sige de konservative, radikale og socialdemokratiske Medlemmer, er enedes om. Der foreligger ikke Ændringsforslag, som tager Sigte paa at indføre Flertalsvalg i Enkeltkredse eller at røre ved de Bestemmelser, Forslaget indeholder vedrørende det Antal Rigsdagsmænd, der skal til for at anmelde et nyt Parti i Valglovens Forstand, eller de Underskrifter, der skal til, for at et Parti, der ikke har været repræsenteret paa Rigsdagen, kan faa Del i Fordelingen af Tillægsmandater. Det samme gælder Bestemmelsen om, at Kandidater, der ikke er godkendt af et Parti, kun kan opnaa Valg, hvis de selv har Stemmer nok dertil. Der er ganske vist dem, der græder over, at disse Snyltere paa Partierne i Fremtiden ikke skal have Mulighed for at skaffe sig Mandater ved Hjælp af Stemmer fra et Parti, til hvilket de staar i et saadant Modsetningsforhold, at de ikke kan blive Medlem af det; men hvis jeg skulde deltage i denne Grad, saa vilde det i hvert Tilfælde blive med tørre Øjne.

Naar man skal lave en Valglov, synes jeg, der er et Hensyn, som maa ligge over alle andre, nemlig Hensynet til, om de forskellige Partier faar det Antal Mandater, de har Krav paa. Det hjælper jo kun lidet, at man forankrer Demokratiet i Grundloven og bygger Forfatningen op paa det Grundlag, at alle Privilegier og Særrettigheder skal forsvinde, hvis man forfusker det hele gennem en Valglov.

Der var det gode ved Valgloven af 1920, at den stort set gav Partierne det,

de havde Krav paa. Det samme gælder om det Forslag, der her behandles, og det glæder mig, at der ikke i Udvalget er fremsat Forslag, der rokker derved. Derimod er Sikkerheden for, at et Parti faar det Antal Mandater, det har Krav paa, blevet øget, først derved at selve Forslaget lyder paa forholdsvis flere Tillægsmandater end tidligere, dels derved, at deres Antal er blevet øget yderligere gennem det Ændringsforslag, der gaar ud paa, at et Kredsmandat i Jylland er blevet omdannet til et Tillægsmandat, og at de fem nye Mandater, der er kommet til under Behandlingen af Forfatningsforslaget, er blevet gjort til Tillægsmandater. Jeg haaber derfor, at man har sikret sig mod den Situation, som gentagne Gange er opstaaet under den nugældende Valglov, nemlig at et Parti allerede ved Fordelingen af Kredsmandater har faaet for meget og saaledes under alle Omstændigheder faaet flere Mandater, end det havde Krav paa.

Det næste Spørgsmaal, som Udvalget indgaaende har beskæftiget sig med, er Fordelingen af Mandater paa de tre Omraader, der stadig opretholdes, og det har naturligvis givet Anledning til nogen Diskussion.

Det fremgik af Bemærkningerne til Lovforslaget, at man allerede i 1915 valgte at følge visse bestemte Retningslinier for Mandatfordelingen paa Omraaderne fremfor vilkaarligt at tildele de enkelte Omraader saa og saa mange Mandater. Og det samme Grundlag blev anvendt i 1920. Det bestod i, at man som Forholdstal anvendte Befolkningstallet plus Vælgertallet plus Arealet multipliceret med 10. Det samme Grundlag var anvendt ved Udarbejdelsen af det foreliggende Forslag. Men det kan naturligvis diskuteres, om det er forsvarligt at lade Arealets i sin Tid vilkaarligt valgte Faktor være konstant, naar de to andre Addender varierer. Gør man det, vil Arealets Indflydelse dale, naar Befolkningstal og Vælgertal stiger, men vokse, hvis det modsatte er Tilfældet. Og rent principielt er det vel ogsaa rimeligt, at man tager større Hensyn til Befolkningstætheden, naar denne er relativt ringe, end naar den er relativt stor. Dette Synspunkt har faaet Støtte af det ærede Medlem Hr. Krag, der ifølge Rigsdagstidenden, Folketingets Forhandlinger 1927—28, Sp. 2782, udtalte — jeg beder om Formandens Tilladelse til dette ene Citat —

„I Grundlovens § 32, 3die Stykke, er det krævet, at Kredsinddelingen skal ske under Hensyn til Vælgertal og Befolk-